

Bilgi ve Belge Araştırmaları Dergisi

The Journal of Information and Documentation Studies

Kitap Değerlendirmesi | Book Review

 Açık Erişim | Open Access

Arşivcilikte Tema ve Konu Analizi: Türkiye’de 1985-2003 Yılları Arası Araştırma Eğilimleri

Theme and Topic Analysis in Archival Studies: Research Trends in Türkiye Between
1985 and 2023

Jasemin Abdalla¹

¹ İstanbul Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, İstanbul, Türkiye

Bayraktar Çetin, A. (2025). *Arşivcilikte tema ve konu analizi Türkiye’de 1985-2023 yılları arası araştırma eğilimleri*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub743>.

Anahtar Kelimeler Arşivcilik • tema analizi • konusal modelleme • dergiler • Türkiye • bertopic tekniği

Keywords Archival studies • theme analysis • thematic modeling • journals • Türkiye • bertopic technique

Konusal analizler, bir alandaki araştırmaların odak noktalarını belirlemek açısından önemlidir. Ayrıca, hangi konularda daha fazla araştırma gerektiğini ortaya koymaya yardımcı olur. Bunun yanı sıra, belirli bir tarih aralığında yapılan araştırmaları kronolojik olarak değerlendirmek, meslekteki araştırma eğilimlerini anlamak ve geleceğe yönelik planlamalar yapmak açısından büyük önem taşır. Dr. Ayşe Bayraktar Çetin’in doktora tezinden üretilen “Türkiye’de Arşivcilik ile İlgili Yayın Yapan Süreli Yayınların Konu Analizi (1985-2023)” adlı çalışmada, Türkiye’de yayın yapan mesleki dergilerin arşivcilik alanıyla ilgili yayınlarının konu analizinin yapılması amaçlanmıştır. Çalışma, 1985-2023 yılları arasında yayınlanan ve temel yayın alanı Bilgi ve Belge Yönetimi olan dokuz bilimsel dergide arşivcilik alanıyla ilgili yayımlanan 228 hakemli makalenin İngilizce özetlerine odaklanmıştır. Söz konusu süreli yayınlar; Türk Kütüphaneciliği, Arşiv Dünyası, Bilgi Dünyası, Bilgi ve Belge Araştırmaları, Journal of Balkan Libraries Union (BLU), Bilgi Yönetimi, Hazine-i Evrak Arşiv ve Tarih Araştırmaları Dergisi, Library, Archive and Museum Research Journal (LAMRe) ve Education and Technology in Information Science (ETIS) adlı dergilerden oluşmaktadır.

Açık erişimli olan bu kitap, üç ana bölümden meydana gelmektedir. Kitabın “Giriş” bölümünde araştırmanın amacı, kapsamı ve önemi açıklanmıştır.

Atıf | Citation: Abdalla, J. (2025). Theme and topic analysis in archival studies: Research trends in Türkiye between 1985 and 2023. *Bilgi ve Belge Araştırmaları Dergisi–The Journal of Information and Documentation Studies*, (24), 84–86. <https://doi.org/10.26650//bba.2025.24.1838490>

 This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

 2025. Abdalla, J.

 Sorumlu Yazar | Corresponding author: Jasemin Abdalla jasemin.a@ogr.iu.edu.tr

Kitabın “Kuramsal Çerçeve” başlıklı birinci bölümünde kuramsal bir çerçeve sunulmuştur. Burada, metin madenciliği, konu modelleme teknikleri, programlama dilleri ile BERTopic ve LDA (Latent Dirichlet Allocation) programlarının metin verilerini konu başlıklarına ayırmak için nasıl kullanıldığı açıklayıcı bir şekilde anlatılmıştır. Ayrıca BERTopic ile LDA karşılaştırılması tablo halinde sunularak bu iki konu modelleme programının avantajları ve dezavantajları ele alınmıştır. Metin madenciliğiyle ilgili yöntemlerin daha iyi anlaşılabilmesi için, çeşitli programlama dillerinin tarihçesine ve kullanım alanlarına değinilmiştir. Özellikle de Python programlama dilinin bu alandaki işlevi ve neden tercih edildiği açıklanmıştır.

Çalışmanın “Elektronik Yayıncılık” başlıklı ikinci bölümünde, yayıncılık, elektronik yayıncılık ve elektronik dergi yayıncılığı genel olarak incelenmiştir. Dünyada ve Türkiye’de bu alanlardaki gelişmeler ana hatlarıyla aktarılmıştır. Elektronik dergilerin basılı dergilere göre taşıdığı farklılıklar değerlendirilmiş, çeşitli elektronik dergi türleri, avantajları ve dezavantajları ile elektronik yayıncılıkta kullanılan standartlara yer verilmiştir. Elektronik dergilerin gelişimi bağlamında, indekslerde taranan önemli arşivcilik dergilerine de yer verilmiştir. Bu dergilerin hem akademik referans kaynağı olarak hem de alanın güncel eğilimlerini yansıtmaya açısından taşıdığı önem vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra, yalnızca arşivcilik odaklı dergiler değil, tarih, mühendislik, hukuk, ekonomi gibi Türkiye’de yayın faaliyeti yürüten bazı disiplinlerarası dergilerin de arşivcilik konularına yer vermekte olduğu ve bu durumun bilgi ve belge yönetimi alanının zenginliğini ve çeşitliliğini yansıttığı belirtilmiştir.

Kitabın “Yöntem ve Bulgular” başlıklı üçüncü bölümünde, çalışmada kullanılan araştırma yöntemleri ve bu yöntemlerin neden tercih edildikleri, veri toplama teknikleri ve veri toplama süreci detaylı bir şekilde izah edilmiştir. Konu modellemesi ile veriyi en iyi şekilde temsil eden ve yorumlanabilir temalar sağlayan en uygun konu dağılımı elde edilmektedir. Dolayısıyla bu çalışma verisinin analizinde de konu modelleme algoritması olan BERTopic’in nasıl uygulandığı aşama aşama açıklanmıştır. Anlamlı temalar çıkarmak için c-TF-IDF (class-based Term Frequency Inverse Document Frequency) yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın başlangıçta R programlama dili kullanılarak yürütülmesi planlandı; ancak konu modelleme alanındaki incelemeler sonucunda, konu sayısını önceden belirleme gerekliliğini ortadan kaldırması nedeniyle BERTopic tekniğinin çalışma verilerinin analizi bakımından daha uygun olduğuna karar verilmiştir. BERTopic’in R programlama dili tarafından desteklenmemesi ve Python ile uyumlu çalışması sebebiyle, araştırmada kullanılan programlama dili tercihi Python olarak revize edilmiştir. Son olarak, araştırmacının geçerliliği ve güvenilirliği ortaya konulmuştur. Bu çalışmada güvenilirlik ve geçerlik sağlamak için çeşitli yöntemler kullanılmıştır. Güvenirlik, veri toplama süreci ve analiz adımlarının açıklayıcı biçimde sunulmasıyla sağlanmıştır. Geçerlik ise kullanılan yöntemlerin araştırma amaçlarıyla uyumlu olması sayesinde elde edilmiştir. Son olarak, yazar bu bölümde yaptığı analizler doğrultusunda elde ettiği bulguları ayrıntılı bir şekilde sunmuş ve değerlendirmiştir.

Çalışmanın “Sonuç ve Öneriler” bölümünde ise çalışmanın genel bulguları detaylı bir şekilde özetlenmiş ve öneriler sunulmuştur. Dönemlerin konusal açıdan belirgin farklılıkları olduğu saptanmıştır. Tespit edilen eksikliklerin giderilmesi ile arşivcilik pratiğinin ve literatürünün modernleşmesine önemli ölçüde katkı sağlayacak öneriler ortaya konmuştur.

İncelenen bu eserde, hangi alanlarda daha fazla araştırma yapılması halinde arşivcilik mesleğinin gelişimine daha fazla katkıda bulunulabileceği değerlendirmelerle ortaya konulmuştur. Dönemin gereksinimlerine yönelik ne tür uygulamaların geliştirilebileceğine dair bilgi verilmiştir. Aynı zamanda, gelecekte hangi çalışma konularının daha fazla öne çıkabileceği belirtilmiştir. Belge yönetimi, arşivcilik ve müzecilik gibi alanlar arasında daha fazla disiplinlerarası araştırma yapılmasının teşvik edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Yazar, sunduğu önerilerle arşivcilik alanındaki eğilimleri belirlemeyi ve araştırma boşluklarını ortaya koyarak alana katkı sunmayı amaçlamıştır; bu bağlamda, daha kapsamlı ve derinlemesine bilgi

üretimine yönelik bir yaklaşım geliştirilmiştir. Bu kitap, arşivcilik literatürünün tarihsel birikimini yansıtan ve gelecekteki araştırmalara yön verebilecek nitelikte kapsamlı bir analiz sunmaktadır.

Yazar Bilgileri
Author Details

Jasemin Abdalla

¹ İstanbul Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, İstanbul, Türkiye

0009-0004-7995-150X

jasemin.a@ogr.iu.edu.tr

